



ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการทดลองใช้ภาษาเป้าหมาย ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ยูกา ฟุกุชิม่า*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

Students' Satisfaction towards the Trial of Using the Target Language to Teach Japanese Pronunciation

Yupaka Fukushima*

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 7 May 2020

Revised 29 July 2020

Accepted 3 September 2020

คำสำคัญ

ความพึงพอใจของผู้เรียน
การใช้ภาษาเป้าหมาย
การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น
ผู้สอนชาวไทย

Keywords:

Students' Satisfaction
Using target language
Japanese Pronunciation
Thai teacher

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการทดลองใช้ภาษาเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น กลุ่มประชากร ได้แก่ นิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 จำนวน 9 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอน ผู้เรียนประมาณครึ่งหนึ่งต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก และอีกครึ่งหนึ่งต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นควบคู่กับภาษาไทยในสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 71 ต่อ 29 สำหรับความพึงพอใจต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอน ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก หัวข้อที่ผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ “การสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทย เป็นการเพิ่มปริมาณการฟังภาษาญี่ปุ่น” “การที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักช่วยฝึกทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น” “ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่าย” และ “ท่านได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน” โดยสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน 3 อันดับแรก ได้แก่ “คำศัพท์” “การออกเสียง” และ “ภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์” ทั้งนี้ปัจจัยหลักที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถนำภาษาญี่ปุ่นในการจัดการเรียนการสอนได้สำเร็จคือการประยุกต์ใช้แนวทางการกลับทางห้องเรียนโดยให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยตนเองจากตำราและทำใบงานส่งล่วงหน้า

* Corresponding author

E-mail address: fhumykf@ku.ac.th

Abstract

The objective of this research was to investigate student's satisfaction toward the trial of using the target language to teach Japanese pronunciation. The population of the study was 3rd year students majoring in Japanese. Nine students participated in the study and the results were as follows. Concerning the expectation towards teacher's language use, about half of the learners expected the teacher to use mostly Japanese to conduct the class, and the other half of learners expected the teacher to use Japanese together with Thai in an average proportion of 71 to 29 percent. In reference to the satisfaction towards using Japanese by Thai teachers, it was found that the learners were satisfied with the lecturer using Japanese at a high level. The items that the learners most agreed with were "Teaching in Japanese by Thai teachers was increasing Japanese input," "Teaching in Japanese by Thai teachers was a good training of Japanese listening," "The Japanese language that the Thai teacher used in the classroom was easy to understand," and "The learners had learned Japanese from the Japanese language that the Thai teacher used in the classroom." What the learners thought that they most learned from the Japanese language that Thai teachers used in the classroom was "vocabulary," "pronunciation," and "spoken language that may not be syntactic," respectively. The main factor that helped the teacher to teach in Japanese successfully was the application of flipped classroom by having students learn about contents from textbooks and doing the worksheet in advance.

1. บทนำ

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศสามารถแบ่งตามสภาพแวดล้อมของภาษาเป้าหมาย (Target Language: TL) ได้แก่ 1) การเรียนภาษานั้นๆ ในฐานะภาษาที่ 2 เช่น ESL (English as a Second Language) หรือ JSL (Japanese as a Second Language) หมายถึงการเรียนในสภาพแวดล้อมที่ภาษานั้นถูกใช้ทั่วไปในสังคม หรือเป็นภาษาราชการ และ 2) การเรียนภาษานั้นในฐานะภาษาต่างประเทศ เช่น EFL (English as a Foreign Language) หรือ JFL (Japanese as a Foreign Language) หมายถึงการเรียนในสภาพแวดล้อมที่ภาษานั้นไม่ได้ถูกใช้ทั่วไปในสังคม หรือไม่ได้เป็นภาษาราชการ การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยจึงจัดเป็น JFL (Japanese as a Foreign Language) ซึ่งข้อจำกัดประการหนึ่งคือในชีวิตประจำวันผู้เรียนไม่มีโอกาสสัมผัสภาษาเป้าหมายผ่านการฟัง-พูด หรือการสนทนามากนัก นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนยังคงมุ่งเน้นการเรียนไวยากรณ์ คำศัพท์ การทำความเข้าใจตัวภาษาผ่านการแปล สอดคล้องกับการระบุของ Kaewkrisadang (2017) ที่ว่าการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นจัดการเรียนการสอนในลักษณะบรรยายโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนใหญ่ที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ใช้ตำราที่เน้นไวยากรณ์ กล่าวคือเป็นการเรียนการสอนเน้นที่ความเข้าใจมากกว่าการส่งเสริม หรือพัฒนาทักษะการสื่อสาร บัณฑิตจึงมีปัญหการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานด้านการฟัง และการพูดเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจกันดีว่าปริมาณการสัมผัสกับภาษาเป้าหมายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้นๆ ตามทฤษฎีของการเรียนรู้ภาษาที่สองของ Stephen Krashen ที่ระบุว่า การรับรู้ (Acquisition) ภาษาเกิดจากการได้รับอินพุตที่สามารถเข้าใจได้ (Comprehensible Input) สมมุติฐานนี้เรียกว่า “สมมุติฐานอินพุต (Input hypothesis)” ทั้งนี้ Tumbull and Amett (2002) กล่าวว่าผู้สอนมักจะเป็นแหล่งแรกของการได้มาซึ่งปริมาณอินพุตในภาษาเป้าหมาย ดังนั้นในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาเป้าหมายให้มากที่สุด ความเข้าใจดังกล่าวทำให้หลายประเทศมีการกำหนดนโยบายให้มีการสอนภาษาต่างประเทศโดยใช้ภาษาเป้าหมาย เช่นการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเกาหลีใต้ซึ่งกำหนดให้สอนภาษาอังกฤษโดยใช้ภาษาอังกฤษตั้งแต่ปี 1999 (Lee, 2016) หรือการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในประเทศญี่ปุ่นที่กำหนดให้ครูต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสอนควบคู่ไปกับใช้ภาษาแม่ (ภาษาญี่ปุ่น) (Ishino, 2016) ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของประเทศอังกฤษที่ระบุในคู่มือสำนักงานมาตรฐานการศึกษา (OFSTED: Office for Standards in Education) ว่า “Teachers should insist on the use of the target language for all aspects of lesson” (OFSTED, 1993a, section 37, อ้างอิงใน Macoro, 2001) และสอดคล้องกับที่สภาการสอนภาษาต่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (ACTFL: American Council on the Teaching of Foreign Language) แนะนำให้ผู้สอนใช้ภาษา

เป้าหมายเป็นหลักในการสื่อสารไม่น้อยกว่า 90% ในการจัดการเรียนการสอน (Crouse, 2012, p. 23)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกในระดับอุดมศึกษาของไทย แต่ละสถาบันมีแนวปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ หรือจำเป็นต้องตรวจสอบความถูกต้องของภาษา เช่น การสนทนาภาษาญี่ปุ่น การเขียนภาษาญี่ปุ่น สุนทรพจน์ ภาษาญี่ปุ่น หรือภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว มักกำหนดให้รับผิดชอบโดยผู้สอนชาวญี่ปุ่น ส่วนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจ หรือวิเคราะห์ตัวภาษาเช่น ไวยากรณ์ การอ่าน การแปล การล่าม หรือการสอนภาษาญี่ปุ่นมักมอบหมายให้ผู้สอนชาวไทยรับผิดชอบซึ่งส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลัก แตกต่างจากบางประเทศเช่นประเทศมองโกเลีย หรือประเทศจีนที่หลักสูตรวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น อาจารย์ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (Non-native teacher: NNT) ก็ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสอนเป็นหลักสำหรับวิชานี้กลางขึ้นไป (Yoshida & Shibasaki, 2007) ธรรมเนียมปฏิบัติที่ผู้สอนชาวไทยใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน สะท้อนความเชื่อที่ว่า “ในชั่วโมงเรียนอาจารย์ควรอธิบายไวยากรณ์อย่างละเอียด” (Kubota, 2005) อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจของสมพร โกมารทัต (2548) พบว่า ผู้สอนชาวไทยเชื่อว่าการใช้ภาษาญี่ปุ่นสอนเป็นหลักโดยเน้นวิธีสอนแบบตรง (The Direct Method) และการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะการฟังและการพูด เป็นวิธีสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าผู้สอนชาวไทยตระหนักดีว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาเป้าหมายเป็นหลักเป็นเรื่องที่ดีที่ควรทำ แต่เนื่องจากขาดความคุ้นชิน และแนวปฏิบัติ จึงคาดหวังให้เป็นหน้าที่ของผู้สอนชาวญี่ปุ่นแทน โดยในงานวิจัยของ Nakayama et al. (2015) ครูชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งระบุว่า “คุณค่าของการมีครูชาวญี่ปุ่นอยู่ในห้องเรียน คือ การทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับภาษาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นเรื่องดีสำหรับการสร้างสภาพแวดล้อมแบบนั้น เพราะถ้าเป็นครูชาวไทยก็จะไม่ใช่ภาษาญี่ปุ่น” การแบ่งหน้าที่ และเลือกใช้ภาษาที่ถนัดในการจัดการเรียนการสอนจึงดูเหมือนจะเป็นการบริหารจัดการที่ง่ายและสะดวกที่สุดสำหรับผู้สอนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตาม ด้านผู้เรียนมีมุมมองที่แตกต่างออกไป โดยในงานวิจัยของ Kongjit and Yoshida (2012) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนชาวไทยตระหนักในข้อดีของอาจารย์เจ้าของภาษา (Native Teacher) และอาจารย์ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (Non-Native Teacher) แต่ไม่ได้แบ่งแยกหน้าที่ออกจากกันอย่างชัดเจน โดยผู้เรียน¹ สามารถเข้าใจการอธิบายไวยากรณ์ด้วยภาษาญี่ปุ่น และไม่รู้สึกรบกวนที่จะเรียนการสนทนากับอาจารย์ชาวไทย นอกจากนี้ผลการศึกษาของยุพกา พุกุชิมา และริกะ อินะงะชิ (2562) ยังพบว่าสำหรับวิชาการอ่านและการเขียน ไม่พบแนวโน้มการเลือกผู้สอนว่าควรเป็นชาวไทยหรือชาวญี่ปุ่น แต่ผู้เรียนให้ความสำคัญกับภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยคาดหวังให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก หรือไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของการบรรยาย

¹ กรณีนี้เป็นผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชั้นต้นชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาโทหรือวิชาเลือกเสรี

ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจความเชื่อของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจหรือไม่เชื่อว่า “อาจารย์ชาวไทยควรสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลัก” โดยพบว่ารายวิชาที่ผู้เรียนส่วนใหญ่คาดหวังให้อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักมีเพียงไวยากรณ์ และวรรณคดีญี่ปุ่น

สำหรับวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น เป็นรายวิชาที่มีความเฉพาะทางสูงทั้งเนื้อหาเชิงหลักการ และทฤษฎี แตกต่างจากรายวิชาการฟัง-พูด การอ่าน หรือการเขียนที่ส่วนใหญ่สามารถใช้คำศัพท์ต่างๆ ไปได้ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจของยุพกา พุกุชิม่า และริกะ อินะงะชิ (2562) พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83) คาดหวังให้ผู้สอนให้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการบรรยาย ในรายวิชานี้ ดังนั้นสำหรับผู้สอนชาวไทยจึงเป็นโจทย์ที่ท้าทายมากต่อคำถามที่ว่า “หากผู้สอนชาวไทยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการจัดการสอนรายวิชาการออกเสียง ผู้เรียนจะมีทัศนคติอย่างไร ฟังพอใจหรือไม่ และผู้สอนจะพบกับอุปสรรคใดในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่”

จากความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยใช้ภาษาเป้าหมายเป็นหลัก บวกกับความคาดหวังของผู้เรียนที่ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักหรือไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นที่ผู้เรียนส่วนใหญ่คาดหวังให้ผู้สอนให้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการบรรยาย ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการทดลองใช้ภาษาเป้าหมาย (ภาษาญี่ปุ่น) ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าว เพื่อพิจารณาแนวปฏิบัติที่ผู้สอนชาวไทยสามารถจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักต่อไป

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นด้วยภาษาเป้าหมายโดยผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษายังมีอยู่จำนวนน้อย ในที่นี้จะขอยกกล่าวถึงงานวิจัยที่ทำการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น และงานวิจัยที่ทำการศึกษาในประเทศไทย

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศญี่ปุ่น

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับชาวต่างชาติในประเทศญี่ปุ่น ในอดีตดำเนินการโดยผู้สอนชาวญี่ปุ่นเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาหลังสถาบันการศึกษาทั้งโรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยเริ่มมีการจ้างผู้สอนชาวต่างชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีน หรือชาวเกาหลีเพื่อสอนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น (Yokota, 2013; Takahashi, 2015) กรณีนี้ผู้สอนชาวต่างชาติต้องสอนภาษาญี่ปุ่นด้วยภาษาเป้าหมายเช่นเดียวกับชาวญี่ปุ่น เนื่องจากผู้เรียนชาวต่างชาติมีหลากหลายสัญชาติ โดยวิชาที่รับผิดชอบ นอกเหนือจากวิชาการฟัง และการอ่าน ผู้สอนชาวต่างชาติต้องรับผิดชอบวิชาการเขียน และวิชาสนทนา (Yokota, 2017) ซึ่งการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

ในต่างประเทศมักกำหนดให้วิชาเหล่านี้รับผิดชอบโดยชาวญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน งานวิจัยที่ศึกษาหรือสำรวจทัศนคติของผู้เรียนต่อผู้สอนชาวต่างชาติในประเทศญี่ปุ่นมีดังนี้

Jin (2006) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อครูชาวต่างชาติที่ทดลองสอนในวิชาภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น พบว่าหลังจบคอร์ส ผู้เรียนชาวต่างชาติส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.4) มีทัศนคติเชิงบวกต่อครูชาวต่างชาติด้วยเหตุผล เช่น “มีครูหลายแบบทำให้เรียนสนุก” “ถ้าตัวเองพยายามก็จะเป็นอย่างครูได้” “ครูเตรียมการสอนดี” “ครูมีวิธีพลิกแพลงให้การเรียนน่าสนใจ” “ครูช่วยสอนเรื่องยาก ๆ ให้เข้าใจได้” “ครูเก่งภาษาญี่ปุ่น จะมีสัญชาติอะไรก็ไม่สำคัญ” เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีการกล่าวถึงข้อเสียของผู้สอนชาวต่างชาติคือการออกเสียง ซึ่งผู้เรียนคิดว่ายังไม่ถูกต้อง ไม่เป็นมาตรฐาน และไม่คิดจะลอกเลียนแบบ สอดคล้องกับความคาดหวังที่ต้องการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นที่ถูกต้อง ไพเราะด้วยเหตุผลที่ว่า การออกเสียงที่ถูกต้องเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะช่วงแรกของการเรียน

Yokota (2013) ได้สำรวจทัศนคติของนักศึกษาชาวจีน² ที่ศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นต่อครูชาวต่างชาติ พบว่าในภาพรวม ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้เรียนไม่ต้องการเรียนกับครูชาวจีน และผู้เรียนร้อยละ 80 ไม่ต้องการเรียนถ้าเป็นครูชาวต่างชาติสัญชาติอื่น ด้วยเหตุผลที่ว่า “ออกเสียงไม่ถูกต้อง ไม่ดี” “ภาษาญี่ปุ่นไม่เป็นธรรมชาติ” สำหรับข้อดีของครูชาวต่างชาติด้านวิธีการสอนที่นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึง ได้แก่ “สามารถสอนโดยอธิบายด้วยภาษาแม่ของผู้เรียน” “สามารถสอนโดยเข้าใจทัศนคติ ความเชื่อของผู้เรียน” “สามารถใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ที่เคยเรียนภาษาญี่ปุ่น” เป็นต้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นด้วยภาษาเป้าหมายโดยผู้สอนชาวไทย ยังไม่ใช่แนวปฏิบัติทั่วไป งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจึงมีอยู่เพียง 2 งานดังนี้

อัมภายุทธ ชูศรี (2012) ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนชาวไทย 11 คน ต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายของผู้สอนชาวไทยในรายวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ภาษาญี่ปุ่นจำนวน 7 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง (รวมเป็น 21 ชั่วโมง) พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่รู้สึกที่ภาษาญี่ปุ่นที่ผู้สอนชาวไทยพูดฟังง่ายกว่าของชาวญี่ปุ่น และสิ่งที่ผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ไทยคือไวยากรณ์ ซึ่งตรงกับความเชื่อของผู้เรียนที่ว่าผู้สอนชาวไทยเป็นแม่แบบที่ดีในการใช้ไวยากรณ์ อย่างไรก็ตาม ไม่มีผู้เรียนคนใดเชื่อว่าผู้สอนชาวไทยจะเป็นแม่แบบที่ดีในการออกเสียง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jin (2006) และ Yokota (2013)

² เป็นนักศึกษาในโครงการหลักสูตร 2+2 กล่าวคือเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ประเทศจีน 2 ปี และเรียนวิชาเฉพาะด้านที่ประเทศญี่ปุ่น 2 ปี

ยุพกา พุกุชิม่า (2562) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยในรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง พบว่าด้านความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอน ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85) ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 ในการบรรยายในชั้นเรียน ด้านทัศนคติต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการบรรยายโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในระดับมาก (Avg.=4.27) ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่า “ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่าย” “ตนเองได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน” “การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทยเป็นการเพิ่มปริมาณอินพุตภาษาญี่ปุ่น และเป็นการกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น” นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่รู้สึกละเลย หรือเป็นภาระที่ต้องฟังภาษาญี่ปุ่นโดยผู้สอนชาวไทยทั้งนี้ สิ่งที่ผู้เรียนคิดว่าได้เรียนรู้มากที่สุดลำดับแรกจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนได้แก่ “คำศัพท์” (ร้อยละ 88) ลำดับที่สอง ได้แก่ “การออกเสียง” (ร้อยละ 71) และลำดับที่สามได้แก่ “ภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์” (ร้อยละ 59) นอกจากนี้ยังพบว่าการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย ช่วยสร้างความมั่นใจในการพูด และกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น

จะเห็นว่างานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อจัดการเรียนการสอนภาษาด้วยภาษาเป้าหมายของผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษายังมีจำนวนน้อยมาก ผลการศึกษาพบทั้งทัศนคติทางบวกและทางลบ กรณีของการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นผู้เรียนคาดหวังที่จะได้เรียนกับครูชาวญี่ปุ่นเจ้าของภาษาเป็นส่วนใหญ่ และข้อต่อของอาจารย์ชาวต่างชาติที่มีการกล่าวถึงมากที่สุด คือ ทักษะการออกเสียงที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรมชาติ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของ Takahashi (2015) ชี้ให้เห็นว่าครูชาวต่างชาติไม่ได้แตกต่างจากครูชาวญี่ปุ่น หากประกอบด้วยความรู้ทักษะภาษาญี่ปุ่น และมีวิธีการสอนที่ดี ผู้เรียนก็จะประเมินครูจากสิ่งนั้น ไม่ใช่สัญชาติหรือภาษาแม่ ทั้งนี้กรณีของการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทย งานวิจัยของยุพกา พุกุชิม่า (2562) ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนชาวไทยคาดหวังและพึงพอใจกับการที่ครูชาวไทยจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก อีกทั้งยังได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนโดยเฉพาะด้านคำศัพท์ การออกเสียง และภาษาพูด อย่างไรก็ตาม ยุพกาพบว่างานวิจัยดังกล่าวจัดกระทำในรายวิชาชั้นปีสูง จึงควรมีการทดลองจัดการเรียนการสอนในชั้นปีอื่น เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการเริ่มจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวในรายวิชาและชั้นปีอื่น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาต่อยอดว่า ในกรณีของรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นวิชาที่เน้นการบรรยายเนื้อหาด้านทฤษฎีและหลักการซึ่งประกอบด้วยคำศัพท์เฉพาะทางจำนวนมาก ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติ จะสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในการจัดการเรียนการสอนได้โดยปราศจากอุปสรรคหรือไม่ ผู้เรียนจะรู้สึกหรือมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการจัดเรียนการสอนลักษณะดังกล่าว และจะพบประเด็นปัญหาที่แตกต่างไปจากการศึกษาของยุพกา พุกุชิม่า (2562) หรือไม่

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการทดลองใช้ภาษาเป้าหมาย (ในงานวิจัยนี้หมายถึงภาษาญี่ปุ่น) ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น

4. วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้จัดเป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (classroom action research)³ มีชั้นเรียนเป็นสนามวิจัย และมีผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง โดยมีประเด็นคำถามคือ ผู้เรียนจะมีทัศนคติอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางในชั้นเรียนจากภาษาไทยเป็นภาษาญี่ปุ่น ผู้สอนจะประสบปัญหากับการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

4.1 กลุ่มประชากร

ประชากรของงานวิจัยได้แก่นิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น” ซึ่งเป็นรายวิชาเลือกในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในภาคปลายปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม และแบบบันทึกการเขียนสะท้อนคิดเป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย

4.2.1 แบบสอบถามความพร้อมการเรียนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น เพศ อายุ ระดับ JLPT ประสบการณ์การอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ ประสบการณ์การเรียนการสอนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ความต้องการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย เป้าหมายของการเรียน หัวข้อการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นที่ตัวเองคิดว่ายังมีปัญหา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยหัวข้อย่อยได้แก่ (1) ความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน (2) กิจกรรมรายวิชาที่คาดหวัง และวิธีการประเมินผลการเรียน

³ คือการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (สุวิมล ว่องวานิช, 2555)

4.2.2 แบบบันทึกการเขียนสะท้อนคิด (ใบงานการเขียนสะท้อนคิด) ซึ่งเป็นใบงานที่ให้ผู้เรียนได้ทบทวน ตรวจสอบ และประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ผ่านการเขียนบันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ กิจกรรมในชั้นเรียน ความรู้สึก และความคิดเห็นต่อสิ่งเหล่านั้น รวมถึงความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติมที่ต้องการสื่อสารไปถึงครูผู้สอน

4.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก 3 ข้อ ได้แก่

ข้อ 1 ความคิดเห็นต่อการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักของอาจารย์ชาวไทย ซึ่งจัดทำขึ้นตามแนวทางของยุพกา พุกุชิม่า (2562) โดยให้ผู้เรียนประเมิน 1-5 ตามมาตราวัดของลิเกิร์ตเกี่ยวกับหัวข้อที่กำหนด และการให้เลือกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน

ข้อ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมรายวิชา โดยให้ประเมินเกี่ยวกับการศึกษาบทเรียนด้วยตนเองล่วงหน้า และการเขียนสะท้อนคิด และให้เลือกกิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ และกิจกรรมที่คิดว่ามีประโยชน์มากที่สุด 3 อันดับแรก

ข้อ 3 ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับรายวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น” ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

4.3 การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผล

ผู้วิจัยสำรวจความพร้อมในการเรียนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นในชั่วโมงแรก จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาเป้าหมายตลอดแผนการเรียน ให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองทุกสัปดาห์หลังจบการเรียนการสอน และสำรวจผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นหลังเสร็จสิ้นการบรรยายครั้งสุดท้าย ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลจากแบบบันทึกการเขียนสะท้อนคิด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยแจกแจงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

4.4 รายวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น”

รายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น เปิดสอนครั้งแรกในภาคต้นปีการศึกษา 2552 โดยกำหนดให้เป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 2 ต่อมากำหนดให้เป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 จากนั้นเปลี่ยนเป็นวิชาเลือกตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 การจัดการเรียนการสอนในอดีตผู้สอนบรรยายหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นโดยใช้ภาษาไทย มาตลอดจนถึงปีการศึกษา 2559 อย่างไรก็ตามเมื่อวิชานี้เปลี่ยนเป็นวิชาเลือก และเปิดให้นิสิตชั้นปีที่ 3 ลงทะเบียนเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทดลองเปลี่ยนมาจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เรียน

ตามผลการสำรวจของยูพกา ฟูกูชิม่า และริกะ อินะงะชิ (2562) ซึ่งพบว่าสำหรับการสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83) คาดหวังให้ผู้สอนให้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการบรรยาย และเพื่อศึกษาต่อยอดจากงานวิจัยของยูพกา ฟูกูชิม่า (2562) รายวิชานี้มีแผนจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1.5 ชั่วโมง 22 ครั้ง ตลอดระยะเวลา 15 สัปดาห์⁴ คิดเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 33 ชั่วโมง

4.4.1 ตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

รายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ใช้ตำรา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ” ซึ่งมีเนื้อหาหลักๆ 4 บท ได้แก่ (1) เสียงสระและเสียงพยัญชนะ (2) พยางค์และจังหวะ (3) เสียงสูงต่ำ (4) ทำนองเสียง โดยในอดีตจัดการเรียนการสอนตามลำดับตั้งแต่บทที่ 1-4 อย่างไรก็ตามในภาคปลายปีการศึกษา 2562 ผู้สอนซึ่งก็คือตัวผู้วิจัยเองเปลี่ยนลำดับเนื้อหาตามผลการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน โดยเริ่มจากเสียงสูงต่ำ ทำนองเสียง พยางค์ และจังหวะ และเรียนเกี่ยวกับเสียงสระและเสียงพยัญชนะเป็นลำดับสุดท้าย

4.4.2 การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมในชั้นเรียน

Crouse (2012) กล่าวว่าการใช้ภาษาเป้าหมายไม่น้อยกว่า 90% ในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ คำถามหนึ่งที่สำคัญคือ “จะอย่างไรให้ภาษาเป้าหมายสามารถเข้าใจได้สำหรับผู้เรียน (How do we make the target language comprehensible to our students?)” ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะประยุกต์ใช้การกลับทางห้องเรียน กล่าวคือให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาโดยอ่านตำราด้วยตนเองและทำใบงานส่งเป็นการบ้านก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง ซึ่งเมื่อผู้เรียนต้องฟังเนื้อหาเดิมซ้ำเป็นภาษาญี่ปุ่นก็จะสามารถทำให้เข้าใจได้ไม่ยากเกินไป และเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไป ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนต้องเขียนสะท้อนคิด (reflection sheet) เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคการเรียนรู้ทุกสัปดาห์⁵ นอกจากนี้กำหนดให้ผู้เรียนต้องอ่านออกเสียง (音読) กลอน นิทาน หรือเรื่องอ่านสั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการออกเสียง โดยนอกจากจะฝึกอ่านด้วยตนเอง จะต้องอ่านออกเสียงให้เพื่อน และผู้สอนฟังโดยบันทึกการทำกิจกรรมลงในใบงาน (音読シート) ที่แจกให้ กิจกรรมสุดท้ายสำหรับรายวิชานี้คือการฝึกออกเสียงโดยสมมุติตัวเองว่าผู้ประกาศข่าว ตัวละคร หรือนักเสนาธิการ

⁴ อย่างไรก็ตาม ใน 2 สัปดาห์สุดท้าย สถาบันการศึกษาได้ประกาศงดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเนื่องด้วยภาวะระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้การจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นในชั้นเรียนดำเนินการได้ถึงสัปดาห์ที่ 13 ของภาคการศึกษา

⁵ รายวิชานี้ใช้ google classroom เป็นสื่อกลางในการบริหารจัดการชั้นเรียน ผู้เรียนจะส่งใบงานการบ้าน (音読シート、リフレクションシート) และงานอื่นที่มอบหมายผ่าน google classroom ผู้สอนตรวจ หรือ ข้อคิดเห็นและใส่ไว้ในสตรีมเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน

สำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียน นอกจากการบรรยายเนื้อหาโดยผู้สอน ผู้สอนจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) กิจกรรมการอุ่นเครื่อง (warm-up) ช่วงต้นคาบ โดยการเล่นเกม (「しりとり」、 「伝言ゲーム」、 「20の扉」、 「ワードウルフ」、 「山手線ゲーム」) หรือพูดคุยเกี่ยวกับสารทุกข์สุกดิบของผู้เรียน ข่าวหรือเรื่องราวที่น่าสนใจในเวลานั้น ๆ (「お正月：新年の抱負」、 「バレンタインデー」) เพื่อกระตุ้นสมองให้ตื่น สร้างแรงจูงใจในการเรียน และปรับโหมดให้ผู้เรียนพร้อมที่จะฟัง-พูดภาษาญี่ปุ่นทั้งคาบเรียน 2) กิจกรรมการฝึกออกเสียง (repeating) โดยให้ผู้เรียนฝึกออกเสียงให้เพื่อนฟัง และให้เพื่อนช่วยประเมิน โดยระหว่างกิจกรรมนี้จะมีนิสิตช่วยสอนชาวไทย ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษาชาวญี่ปุ่นที่มาช่วยสอนในโครงการ internship และอาจารย์ผู้สอนช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และคำแนะนำ 3) การอภิปรายกลุ่มเพื่อหาคำตอบให้กับคำถามที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจากการทำใบงานการบ้าน

ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และยอมรับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก ผู้สอนได้สำรวจความพร้อมของผู้เรียน และความคาดหวังต่อการใช้ภาษาในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนในคาบแรก นำเสนอผลการสำรวจในคาบที่สอง แล้วจึงเริ่มเข้าสู่บทเรียนจริงในคาบที่สามเป็นต้นไป

4.4.3 การใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนในชั้นเรียน

ผู้สอนซึ่งเป็นผู้เขียนบทความนี้ จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักตลอดคาบเรียน (ยกเว้นการตอบคำถามผู้เรียนที่ถามมาเป็นภาษาไทย หรือการอธิบายเสริมประเด็นที่ได้บรรยายไปแล้วในบางครั้งตามความเหมาะสม) ในระดับความเร็วปกติของการพูดภาษาญี่ปุ่นของตัวเอง ผู้สอนไม่ได้พิจารณาระดับความยากของคำศัพท์ แต่จะอธิบายใหม่ด้วยภาษาญี่ปุ่นที่ง่ายขึ้น หรือให้ผู้เรียนที่คิดว่ารู้ความหมายช่วยบอกคำแปลภาษาไทย หรือผู้สอนเป็นผู้ให้คำแปลภาษาไทยในกรณีที่ผู้สอนคิดว่าเป็นคำยาก หรือพบว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาไม่เข้าใจความหมาย และพยายามหยุดเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนเป็นระยะ

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรเป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 9 คน เป็นเพศชาย 3 คน (ร้อยละ 33) และเพศหญิง 6 คน (ร้อยละ 67) ทุกคนไม่มีประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น สำหรับระดับ

ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น ผู้ที่ผ่านการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N2 มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 44) และผู้ที่ผ่านการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N3 มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 44)⁶

5.2 ผลสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอนในชั้นเรียน

จากการสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอน พบว่าผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนมี 4 คน (ร้อยละ 44) โดยในจำนวนนี้ 3 คนเป็นผู้ที่ผ่านการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N2 และผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นควบคู่กับภาษาไทยมีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 56) ซึ่งความคาดหวังต่อสัดส่วนการใช้ภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยโดยเฉลี่ยคือร้อยละ 71 ต่อ 29 จึงกล่าวได้ว่าในชั้นเรียนผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นไม่น้อยกว่า 70% ของการบรรยายทั้งหมดในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจในรายวิชาการอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่นของยุพกา พุกุชิม่า (2562)

ทั้งนี้เมื่อสำรวจในคาบเรียนที่สองว่าเข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่ผู้สอนพูดระดับใด พบว่าผู้ที่ตอบว่าเข้าใจประมาณ 90-100% ผู้ที่ตอบว่าเข้าใจประมาณ 70-80% และผู้ที่ตอบว่าเข้าใจประมาณ 50-60% มีอย่างละ 3 คนเท่ากัน จึงกล่าวได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่ผู้สอนใช้ในชั้นเรียนได้ค่อนข้างดี ทั้งนี้จากการระบุนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอน ผู้เรียน 8 คน มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือความเร็วอยู่ในระดับกำลังดี และวิธีพูดเข้าใจง่าย ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

- (1) อาจารย์พูดไม่ช้า ไม่เร็วจนเกินไป ฟังเข้าใจง่ายค่ะ (02F)
- (2) มีความรู้สึกว่าอาจารย์พูดภาษาญี่ปุ่นได้เข้าใจง่าย สั้นไหล และเป็นธรรมชาติมากค่ะ ระดับความเร็วเท่านี้พอดีแล้วค่ะ (03F)
- (3) ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์พูดฟังง่ายค่ะ แต่บางคำศัพท์ที่ไม่ทราบความหมาย จึงทำให้ไม่เข้าใจค่ะ (04F)
- (4) スピードがちょうどいいです。とても聞きやすいと思います。(05F)
- (5) 先生の発音はとても聞きやすいと思います。聞くと変だと思わないし、外国人が話すことも気づかないです。スピードと難易度はちょうどいいと思います。けれど、もっと早くなっても練習になると思います。(06M)
- (6) อาจารย์พูดเสียงดัง ฟังชัด และพูดด้วยความเร็วระดับพอดี ฟังง่าย ทำให้สามารถเข้าใจได้ง่าย อาจารย์อธิบายศัพท์ยากให้เข้าใจด้วยภาษาง่ายๆ จึงเข้าใจง่ายมากขึ้น ชอบมากค่ะ (07F)

⁶ มีผู้เรียน 1 คนที่ผ่านการสอบวัดระดับ N5 แต่ไม่ผ่านการสอบวัดระดับ N2 และไม่เคยสอบวัดระดับ N4 และ N3 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากระดับการเรียนรู้ในปัจจุบัน คาดว่าผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นระดับ N3

(7) คิดว่าวิธีพูดของอาจารย์เข้าใจได้ง่าย มีบางช่วงที่เร็วไปบ้าง แต่หากตั้งใจฟัง จะสามารถเข้าใจได้ทั้งหมด ทั้งนี้สืตคิดว่าหากในชั่วโมงเรียนอาจารย์ใช้ภาษาไทยอธิบายในส่วน ทฤษฎี ควบคู่ไปด้วยน่าจะทำให้สืตเข้าใจตรงกันมากขึ้นคะ (08F)

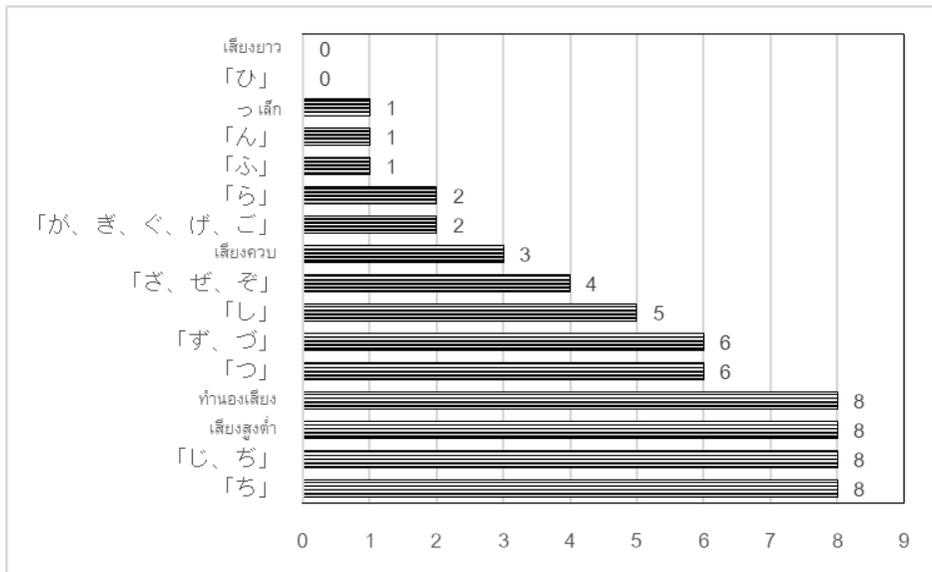
(8) 話し方の早さはちょうどいいです。けれども、難しい言葉をまず日本語で説明したい、そして、タイ語につうやくしたいと思います。(09M)

5.3 ผลสำรวจความพร้อมของผู้เรียน (READINESS QUESTIONNAIRE)

5.3.1 เสียงภาษาญี่ปุ่นที่ผู้เรียนคิดว่ายังเป็นปัญหา

ผู้วิจัยสำรวจหัวข้อการออกเสียงที่ผู้เรียนคิดว่าตนเองยังมีปัญหา โดยให้เลือกจากหัวข้อที่กำหนด (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 หัวข้อ) เพื่อให้ผู้สอนได้ใช้เป็นข้อมูลในการให้คำแนะนำ หรือให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ในการแก้ไขปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนแต่ละคน

แผนภาพที่ 1 เสียงภาษาญี่ปุ่นที่ผู้เรียนคิดว่ายังเป็นปัญหาสำหรับตัวเอง (หน่วย: คน)



จากแผนภาพที่ 1 ผลการสำรวจพบว่าหัวข้อที่ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่าตนเองยังมีปัญหา ได้แก่ 1) เสียง「ち」 2) เสียง「じ、ぢ」 3) เสียงสูงต่ำ และ 4) ทำนองเสียง ซึ่งผู้เรียน จำนวน 8 ใน 9 คน (=89%) ระบุว่ายังเป็นปัญหา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลสำรวจของยุพกา พุกุชิม่า

(2555)⁷ สำหรับเสียง 「じ、ぢ」 เสียงสูงต่ำ และ ทำนองเสียงซึ่งผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยระบุเป็นลำดับต้น ๆ

5.3.2 ความคิดเห็นต่อความยากในการเรียนรู้การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนต่อความยากในการเรียนรู้การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น เพื่อพิจารณาความเชื่อมโยงกับหัวข้อการออกเสียงที่ผู้เรียนคิดว่ายังเป็นปัญหาใน 5.3.1 โดยให้ผู้เรียนประเมิน 5 ระดับตามมาตรวัดของลิเกิร์ต⁸ ผลการสำรวจพบว่าหัวข้อที่ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่ายากมากเป็นลำดับแรก ได้แก่ เสียง 「じ、ぢ」 ($\bar{x}=4.67$) ลำดับถัดไป คือ ทำนองเสียง ($\bar{x}=4.33$) และลำดับที่สามคือ เสียง 「ず、づ」, เสียง 「ち」 และเสียงสูงต่ำ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x}=4.22$) จึงกล่าวได้ว่าเมื่อผู้เรียนคิดว่าเสียงใดยาก ก็มักจะรู้สึกว่าเสียงนั้นยังเป็นปัญหาสำหรับตัวเอง อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าในภาพรวมผู้เรียนรู้สึกว่าการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น “ยากมาก” ถึงแม้จะหัวข้อการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะยากระดับปานกลาง หรือไม่ค่อยยากก็ตาม ดังนั้นผู้สอนควรสร้างทัศนคติที่ดี และกระตุ้นแรงจูงใจของผู้เรียน โดยชี้ให้เห็นว่าจริง ๆ แล้วการเรียนรู้การออกเสียงภาษาญี่ปุ่นไม่ใช่เรื่องยาก สามารถฝึกฝนโดยทำความเข้าใจหลักการ และทฤษฎี ทั้งนี้ทัศนคติเชิงลบเช่นความคิดที่ว่า การเรียนรู้ทักษะการออกเสียงเป็นเรื่องยาก หรือเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลเชิงลบต่อการเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เสียงสูงต่ำที่มีประสิทธิภาพ (Siriphonphaiboon, 2008) การปรับทัศนคติของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ตารางที่ 1

ระดับความคิดเห็นต่อความยากในการเรียนรู้การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น

หัวข้อการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ตีความค่าเฉลี่ย
1. เสียง 「じ、ぢ」	4.67	0.71	“ยากมากที่สุด”
2. ทำนองเสียง	4.33	0.71	“ยากมาก”
3. เสียง 「ち」	4.22	1.09	
4. เสียง 「ず、づ」	4.22	1.09	
5. เสียงสูงต่ำ	4.22	0.83	
6. เสียง 「づ」	3.44	0.88	“ยากปานกลาง”

⁷ พบว่าเสียงที่ผู้เรียนชาวไทยคิดว่าตัวเองมีปัญหามาก 4 อันดับแรก คือ 1) เสียง 「ず、づ」(83%) 2) เสียงสูงต่ำ (81%) 3) ทำนองเสียง (79%) 4) 「じ、ぢ」(77%)

⁸ ผู้วิจัยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด (2539) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึง “ยากมากที่สุด” 3.51-4.50 หมายถึง “ยากมาก” 2.51-3.50 หมายถึง “ยากปานกลาง” 1.51-2.50 หมายถึง “ไม่ค่อยยาก” 1.00-1.50 หมายถึง “ไม่ยากเลย”

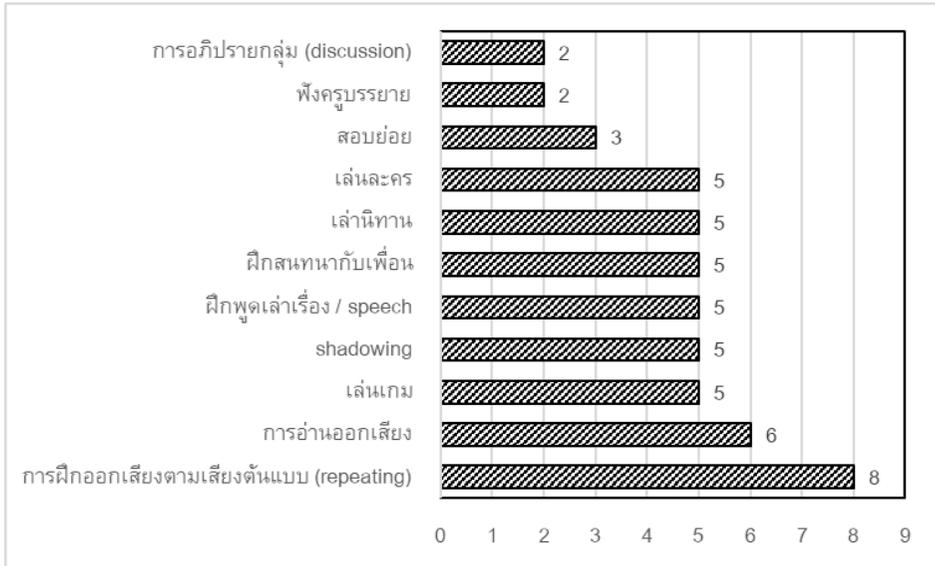
หัวข้อการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ตีความค่าเฉลี่ย
7. เสียง 「ざ、ぜ、ぞ」	2.89	1.27	
8. เสียง 「し」	2.78	0.83	
9. เสียงควบ	2.67	1.12	
10. เสียงยาว	2.67	0.71	
11. เสียง 「が、ぎ、ぐ、げ、ご」	2.56	1.01	
12. เสียง 「ん」	2.11	0.93	“ไม่ค่อยยาก”
13. เสียง 「ふ」	2.00	0.71	
14. เสียง っ เล็ก	1.89	1.05	
15. เสียง 「ひ」	1.78	0.67	
ระดับความยากของการเรียนรู้ การออกเสียงภาษาญี่ปุ่นในภาพรวม	3.78	0.83	“ยากมาก”

5.3.3 กิจกรรมรายวิชาที่คาดหวัง

ผู้วิจัยได้สำรวจเกี่ยวกับกิจกรรมรายวิชาที่ผู้เรียนคาดหวัง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผลการสำรวจพบว่าการฝึกออกเสียงตามเสียงต้นแบบ (repeating) กิจกรรมที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นลำดับแรกคือ การฝึกออกเสียงตามเสียงต้นแบบ (repeating) ลำดับที่สอง คือ การอ่านออกเสียง (音読) และลำดับถัดไปคือ การเล่นเกม การฝึกออกเสียงแบบ shadowing การฝึกพูดเล่าเรื่อง การสนทนากับเพื่อน การเล่านิทาน และการเล่นละคร ส่วนกิจกรรมที่ถูกเลือกน้อยที่สุดคือ การอภิปรายกลุ่ม และการฟังครูบรรยาย

จากผลการสำรวจข้างต้น ผู้วิจัยจัดให้มีกิจกรรมในชั้นเรียน ได้แก่ 1) การฝึกออกเสียงตามเสียงต้นแบบ (repeating) 2) การเล่นเกม 3) การพูด speech 4) การบรรยายโดยผู้สอน และ 5) การอภิปรายกลุ่ม ทั้งนี้แม้ว่าการบรรยายโดยผู้สอนจะไม่ใช่วิธีการที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือก แต่ก็ยังเป็นกิจกรรมที่จำเป็นเพื่อความเข้าใจในเนื้อหาเชิงหลักการ และทฤษฎี สำหรับการอภิปรายกลุ่มก็เช่นกัน ผู้วิจัยจัดให้มีเพื่อพัฒนาทักษะการคิด และการสื่อสารของผู้เรียนตามแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับกิจกรรมนอกชั้นเรียน ได้แก่ 1) การอ่านออกเสียง (音読) 2) การพูดเล่าเรื่อง การเล่านิทาน หรือการเล่นละครในกิจกรรมการฝึกพากย์คลิปวิดีโอ สำหรับกิจกรรมที่ไม่ได้จัดในภาคการศึกษานี้ ได้แก่ การฝึกออกเสียงแบบ shadowing การฝึกสนทนากับเพื่อน และการสอบย่อย ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา

แผนภาพที่ 2 กิจกรรมรายวิชาที่ผู้เรียนคาดหวัง (หน่วย: คน)



5.4 ผลสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย

เพื่อให้ทราบความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอน ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามหลัก 2 ข้อ ได้แก่ 1) ความคิดเห็นต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายของผู้สอนชาวไทย ซึ่งประกอบด้วยคำถามย่อย 8 ข้อ โดยให้ผู้เรียนเลือกตอบ 1-5 ตามมาตราวัดของลิเกิร์ต และ 2) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

5.4.1 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย

จากตารางที่ 2 พบว่าความพึงพอใจโดยรวมต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนในรายวิชา "การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น" มีค่าเฉลี่ย⁹ เท่ากับ 4.44 จัดอยู่ในระดับ "มาก" ทั้งนี้หัวข้อที่มีค่าประเมินในระดับ "มากที่สุด" ได้แก่ "การสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทย เป็นการเพิ่มปริมาณการฟังภาษาญี่ปุ่น (input)" ($\bar{x}=4.89$) "การที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก ช่วยฝึกทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น" ($\bar{x}=4.78$) "ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทย

⁹ ผู้วิจัยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึง "มากที่สุด" 3.51-4.50 หมายถึง "มาก" 2.51-3.50 หมายถึง "ปานกลาง" 1.51-2.50 หมายถึง "น้อย" 1.00-1.50 หมายถึง "น้อยที่สุด" (บุญชม ศรีสะอาด, 2539)

ใช้ในห้องเรียน (นอกเหนือจากคำศัพท์เฉพาะด้าน) เข้าใจง่าย" ($\bar{x}=4.56$) และ "ท่านได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน" ($\bar{x}=4.56$) ในทางกลับกัน หัวข้อคำถามเชิงนิเสธ ได้แก่ "ท่านรู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก" และ "ท่านรู้สึกเป็นภาระที่ต้องฟังอาจารย์ชาวไทยสอนเป็นภาษาญี่ปุ่น" มีค่าการประเมินซึ่งจัดอยู่ในระดับ "น้อย" โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 และ 1.78 ตามลำดับ ทั้งนี้สำหรับหัวข้อที่ว่า "รู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก" มีผู้เรียนหนึ่งคนที่ให้คะแนน 4 เมื่อสอบถามถึงเหตุผล ผู้เรียนให้คำตอบดังนี้

"รู้สึกแปลกตรงที่ว่า เนื่องจากคำศัพท์ที่เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ เป็นคำศัพท์ที่ค่อนข้างยาก เลยคิดว่าเพื่อให้เด็ก ๆ เข้าใจ อาจารย์อาจจะเลือกภาษาไทยเป็นหลัก แต่อาจารย์เลือกภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการเรียนการสอนครับ รู้สึกชอบมาก ๆ ครับ เพราะไม่ค่อยมีวิชาอื่นนอกจากวิชาอาจารย์ K (ชาวญี่ปุ่น) ที่ได้ฝึกโดยการฟังภาษาญี่ปุ่นครับ" (O1M)

ผลการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่าผู้เรียนกลุ่มประชากรในรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ฟังพอใจและมีทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย โดยคิดว่าการได้ฟังบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นทั้งคาบเป็นการเพิ่มปริมาณการสัมผัสภาษาญี่ปุ่น ซึ่งช่วยให้ได้ฝึกทักษะการฟัง และยังรู้สึกว่าภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยพูดเข้าใจง่าย และได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่ผู้สอนชาวไทยใช้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัษฎายุทธ ชุศรี (2012) และยุพกา พุกุชิม่า (2562)

ทั้งนี้ การที่ผู้เรียนคิดว่าภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่ายนั้น อาจพิจารณาสาเหตุได้ 3 ประการเช่นเดียวกับที่ยุพกา พุกุชิม่า (2562) ตั้งข้อสังเกต ได้แก่ 1) เนื่องจากผู้สอนไม่ใช่เจ้าของภาษา กรณีที่นี้คำศัพท์เฉพาะบางคำไม่ออกก็จะใช้กลยุทธ์การทดแทนโดยอธิบายแทนการใช้คำศัพท์ 2) เนื่องจากผู้สอนพูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่เช่นเดียวกับผู้เรียน จึงมีระบบความคิดพื้นฐานใกล้เคียงกัน แม้จะพูดเป็นภาษาญี่ปุ่นก็อาจมีบางส่วนที่แปลมาจากภาษาแม่ ทำให้เดาความหมายสิ่งที่ต้องการจะสื่อได้ง่าย 3) การประยุกต์ใช้หลักการของการกลับทางห้องเรียน โดยให้ผู้เรียนต้องศึกษาเนื้อหาในตำราด้วยตนเอง และทำใบงานซึ่งเป็นภาษาญี่ปุ่นส่งก่อนล่วงหน้า เมื่อต้องมาฟังบรรยายเนื้อหาเดิมซ้ำเป็นภาษาญี่ปุ่นก็สามารถเข้าใจได้และไม่เป็นภาระมากเกินไป

ตารางที่ 2

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย

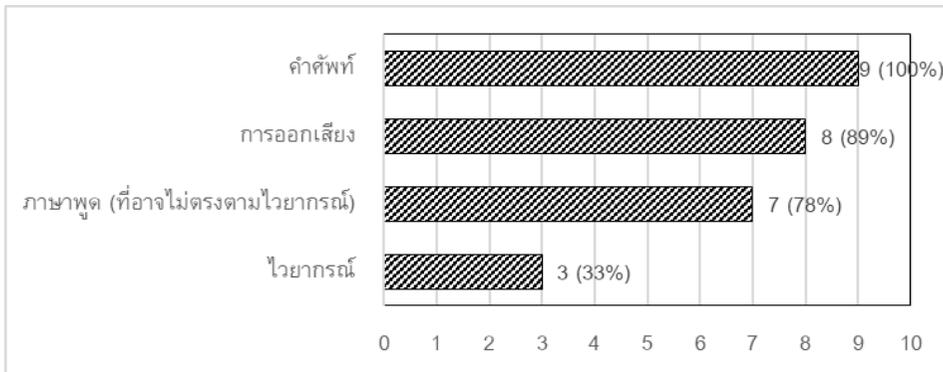
หัวข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. การสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทย เป็นการเพิ่มปริมาณการฟังภาษาญี่ปุ่น (input)	4.89 “มากที่สุด”	0.33
2. การที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก ช่วยฝึกทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น	4.78 “มากที่สุด”	0.67
3. ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน <u>(นอกเหนือจากคำศัพท์เฉพาะด้าน)</u> เข้าใจง่าย	4.56 “มากที่สุด”	0.53
4. ท่านได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน	4.56 “มากที่สุด”	0.73
5. การที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก ช่วยกระตุ้นให้ตัวเองคิดเป็นภาษาญี่ปุ่น	3.78 “มาก”	1.09
6. ท่านรู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก	2.11 “น้อย”	1.05
7. ท่านรู้สึกเป็นภาระที่ต้องฟังอาจารย์ชาวไทยสอนเป็นภาษาญี่ปุ่น	1.78 “น้อย”	0.83
8. ความพึงพอใจโดยรวมต่อการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในรายวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น”	4.44 “มาก”	0.73

ประเด็นที่ว่าภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่าย เป็นเรื่องที่น่าพิจารณาถึงคุณค่าและความหมายของการที่ผู้สอนชาวไทยจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นตามสมมติฐานอินพุต (input hypothesis) ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของสมมติฐานการเรียนรู้ของ Stephen Krashen ทั้งนี้ อินพุตที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศคือ อินพุตที่สามารถเข้าใจได้ (comprehensible input) ซึ่งผู้เรียนได้รับขณะที่ฟังการบรรยาย นอกจากนี้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในชั้นเรียนเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ผ่านภาษาเป้าหมาย เป็นการให้ความสำคัญกับข้อความ (Message) มากกว่ารูปแบบ (Form) จึงเป็นการฝึกใช้ภาษาตามธรรมชาติ และสอดคล้องกับความเป็นจริง (natural and authentic) ดังเช่นผู้เรียนคนหนึ่งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นในใบงานการเขียนสะท้อนคิดว่า “เรื่องที่เราคิดว่าทำได้ดีคือสามารถเข้าใจบทเรียนได้ครบถ้วน และสามารถเข้าใจที่อาจารย์อธิบายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้ดี” (05F)

5.3.2 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน

จากแผนภาพที่ 3 ผลสำรวจพบว่าผู้เรียนร้อยละ 100 คิดว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนคือคำศัพท์ ลำดับที่สองคือการออกเสียง (ร้อยละ 89) ลำดับที่สามคือภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์ (ร้อยละ 78) ส่วนหัวข้อที่ผู้เรียนเลือกน้อยที่สุดคือไวยากรณ์ (ร้อยละ 33) สำหรับความคิดเห็นอื่นๆ ที่ระบุในแบบสอบถามได้แก่ “สำนวนต่าง ๆ ทำนองเสียง (อินโทเนชัน) และจังหวะการหยุดระหว่างประโยค” เหตุผลที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกคำศัพท์ และภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์เป็นคำตอบ คาดว่าเป็นเพราะขณะที่ผู้เรียนฟังบรรยาย สมอจะมุ่งไปที่การทำความเข้าใจข้อความหรือสาร (Message) มากกว่าการที่จะสังเกตรูปไวยากรณ์ (Form) ที่ถูกใช้ และเนื่องจากเนื้อหารายวิชาเกี่ยวกับการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น จึงคาดว่าผู้เรียนมักสังเกตการออกเสียงของผู้สอนด้วยเช่นกัน ดังเช่นผู้เรียนคนหนึ่งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงของผู้สอนในใบงานการเขียนสะท้อนว่า “เสียงอาจารย์น่าฟังและเข้าใจง่ายถึงหลาย ๆ ช่วงจะไม่เข้าใจเพราะไม่รู้คำศัพท์ (02F)”

แผนภาพที่ 3 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน (หน่วย: คน)



ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของยุพกา พุกุขิมา (2562) แต่แตกต่างจากอัญญาอุทชชุศรี (2012) ที่พบว่าสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย ลำดับแรกคือไวยากรณ์ (73%) ลำดับที่สองคือ วิธีพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์ และกลยุทธ์การใช้ Filler (64% เท่ากัน) ลำดับที่สามคือกลยุทธ์การพูดอ้อม และการออกเสียง (55% เท่ากัน) ทั้งนี้คาดว่า เป็นเพราะลักษณะของเนื้อหาวิชา และตัวผู้สอนที่ไม่ได้เน้น หรือสอนเนื้อหา ด้านไวยากรณ์นั่นเอง

5.5 ผลสำรวจความคิดเห็นต่อกิจกรรมรายวิชา

ผู้วิจัยสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมรายวิชา เพื่อวิเคราะห์ว่ากิจกรรมรายวิชาต่างๆ ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักของผู้สอนชาวไทยหรือไม่ อย่างไร

5.5.1 ความคิดเห็นต่อการศึกษาบทเรียนด้วยตนเองล่วงหน้า และการเขียนสะท้อนคิด

การจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในรายวิชาการออกเสียง คงไม่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี หากผู้สอนยังคงจัดการเรียนการสอนเหมือนเดิมทุกประการในลักษณะเน้นการบรรยาย (Lecture-based Learning) เพราะถ้าเปลี่ยนเพียงแค่ภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา สารการเรียนรู้ จากภาษาแม่ของผู้เรียนไปเป็นภาษาเป้าหมาย การเปลี่ยนแปลงนั้นกลับจะกลายเป็นภาระอันหนักหน่วงสำหรับนักเรียนที่จะต้องฟังเรื่องเฉพาะทางเป็นภาษาญี่ปุ่น

เพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา สารการเรียนรู้ ผู้วิจัยคิดว่าสิ่งที่จำเป็นคือ การให้ผู้เรียนได้สัมผัส หรืออยู่กับเนื้อหานั้นจริงๆ จึงประยุกต์ใช้แนวคิดของการกลับทางห้องเรียน และการสะท้อนคิดเรื่องที่ได้เรียนรู้ โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องศึกษาเรียนรู้เนื้อหาในตำราด้วยตนเอง และเขียนคำตอบลงในใบงานการบ้านซึ่งเป็นภาษาญี่ปุ่น (予習シート) รวมทั้งให้ฝึกตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา หรือประเด็นที่สงสัย 1-2 คำถามล่วงหน้า ในชั้นเรียนการบรรยายจะบรรยายสรุปเนื้อหา เน้นตรวจสอบคำตอบ ประเด็นสำคัญในใบงาน และฝึกฝนการออกเสียงหัวข้อต่างๆ ซึ่งเป็นแบบฝึกหัดในตำรา หลังจบบทเรียนในแต่ละสัปดาห์ ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนต้องเขียนสะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นต่อการเรียน กิจกรรมในชั้นเรียน และความคิดเห็นอื่นๆ ที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้สอนลงในใบงานการเขียนสะท้อนคิด (リフレクションシート) ดังนั้นผู้เรียนจะได้สัมผัสเนื้อหาเดิม 3 ครั้ง คือ ก่อนเข้าเรียนขณะทำการบ้าน ในชั้นเรียนขณะฟังครูบรรยาย และหลังจบบทเรียนขณะเขียนสะท้อนคิด ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองล่วงหน้า และการเขียนสะท้อนคิด โดยให้ผู้เรียนเลือกตอบ 1-5 ตามมาตราวัดของลิเกิร์ต ผลสำรวจเป็นดังนี้

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาบทเรียนด้วยตนเองล่วงหน้า ผู้เรียนเห็นด้วยระดับมากที่สุดกับหัวข้อ “การเตรียมบทเรียนล่วงหน้า ช่วยให้ตัวเองฟังอาจารย์บรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้เข้าใจมากขึ้น” ($\bar{x}=4.67$) และเห็นด้วยระดับมากกับหัวข้อ “การเตรียมบทเรียนล่วงหน้า ช่วยให้ตัวเองมีความพร้อมสำหรับการเรียนในชั้นเรียน” ($\bar{x}=4.44$) สำหรับการเขียนสะท้อนคิด ผู้เรียนเห็นด้วยระดับมากกับหัวข้อ “การเขียนสะท้อนคิด ทำให้ตัวเองได้ทบทวนเนื้อหาที่เรียน” ($\bar{x}=4.11$) และ “การเขียนสะท้อนคิด กระตุ้นให้ตัวเองทบทวนการเรียนรู้ของ

ตัวเอง” ($\bar{x}=4.11$) ทั้งนี้ผู้เรียนบางคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ 2 กิจกรรมนี้ในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 และในใบงานการบ้านเพิ่มเติมดังนี้

(1) ส่วนตัวหนูว่าการที่ให้นิสิตทำ 予習シート มาก่อน แล้วอาจารย์มาสอนในห้องเรียน ต่อเป็นเรื่องที่ดีมากๆ ค่ะ เพราะตอนทำ 予習シート บางทีก็มีเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ แต่พอมาฟัง ในห้องเรียนแล้วก็ได้คำตอบ และเข้าใจมากขึ้นค่ะ การทำรีเฟลคชั่นที่ตัวเองก็ช่วยให้นึกเรื่องที่ เรียนออก และนำมาเรียบเรียงได้ค่ะ (O8F)

(2) ตอนแรกคิดว่า วิชานี้การบ้านเยอะ ทั้ง reflection ทั้งการบ้านก่อนเรียน แต่ก็รู้สึก ว่าดีแล้ว หากการเรียนทุกวิชาเป็นแบบนี้ พื้นฐานคงจะแน่นกว่านี้ (O1M)

(3) การบ้านเยอะ ถึงแม้จะซีก็เลยทำแต่รู้สึกว่าการบ้านและการเตรียมบทเรียนมีประโยชน์ มากๆ ช่วยทำให้เข้าใจบทเรียนในห้องได้มากขึ้น และทำให้เรียนได้อย่างรวดเร็ว (O5F)

อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของหัวข้อ “การเตรียมบทเรียนล่วงหน้ากระตุ้นให้ตัวเองคิด และ ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน” และ “การเขียนสะท้อนคิด กระตุ้นให้ตัวเองคิด และตั้งคำถาม เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน” ไม่สูงนัก จึงเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่าจะทำอย่างไรเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการคิด วิเคราะห์ให้กับผู้เรียนมากขึ้น

ตารางที่ 3

ความคิดเห็นต่อการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองล่วงหน้า และการเขียนสะท้อนคิด

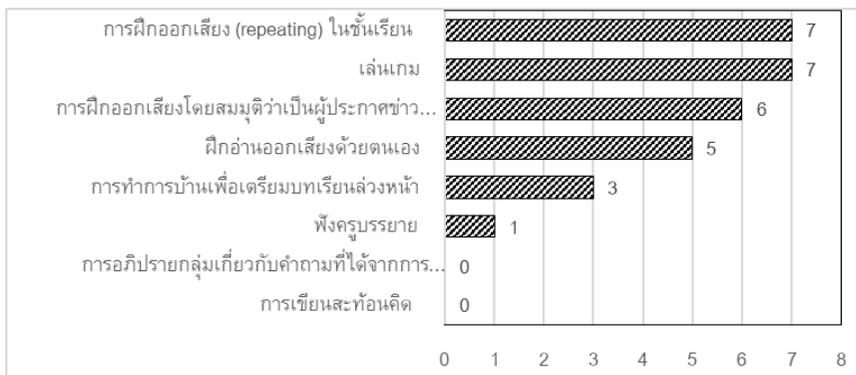
หัวข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองล่วงหน้า		
1. การเตรียมบทเรียนล่วงหน้าช่วยให้ตัวเองฟังอาจารย์บรรยาย เป็นภาษาญี่ปุ่นได้เข้าใจมากขึ้น	4.67	0.67
2. การเตรียมบทเรียนล่วงหน้าช่วยให้ตัวเองมีความพร้อมสำหรับการเรียนในชั้นเรียน	4.44	0.68
3. การเตรียมบทเรียนล่วงหน้ากระตุ้นให้ตัวเองคิด และตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน	3.67	0.94
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนสะท้อนคิด		
1. การเขียนสะท้อนคิดทำให้ตัวเองได้ทบทวนเนื้อหาที่เรียน	4.11	0.74
2. การเขียนสะท้อนคิดกระตุ้นให้ตัวเองทบทวนการเรียนรู้ของตัวเอง (ความเข้าใจ ความตระหนักในเนื้อหาที่เรียน)	4.11	0.74
3. การเขียนสะท้อนคิดกระตุ้นให้ตัวเองคิด และตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน	3.67	0.67

5.5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมรายวิชา

ผู้วิจัยสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมรายวิชา โดยให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมที่ชอบมากที่สุด และกิจกรรมที่คิดว่ามีประโยชน์มากที่สุด เพียงอย่างละ 3 กิจกรรม

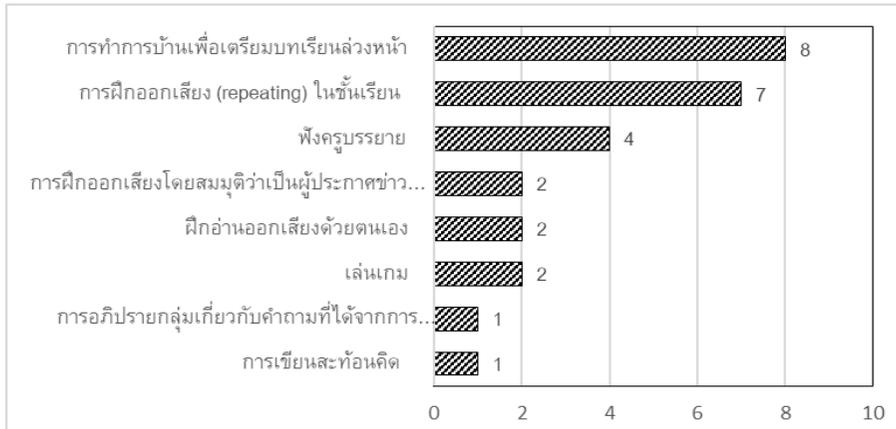
สำหรับกิจกรรมที่ชอบมากที่สุด พบว่ากิจกรรม 3 อันดับแรกที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือก ได้แก่ 1) การฝึกออกเสียง (repeating) ในชั้นเรียน 2) การเล่นเกม และ 3) การฝึกออกเสียงโดยสมมุติว่าเป็นผู้ประกาศข่าว ตัวละคร หรือนักเล่านิทาน (พากย์คลิปวิดีโอ) จึงกล่าวได้ว่าผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะชอบกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกสนุก (การเล่นเกม) กิจกรรมที่คิดว่าเป็นประโยชน์ แต่ไม่เป็นภาระ (การฝึก repeating) หรือกิจกรรมที่ตัวเองได้เลือกทำในสิ่งที่ชอบหรือสนใจ (การลองฝึกพากย์) สอดคล้องกับการศึกษาของ Boonserm (2012) ซึ่งพบว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะอยากทำกิจกรรมชั้นเรียนที่สนุก และได้ประโยชน์ เช่น เล่นเกมฝึกภาษาญี่ปุ่น หรือร้องเพลงภาษาญี่ปุ่น ผลการศึกษาสะท้อนความคิดของผู้เรียนชาวไทยที่เชื่อว่าชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ดี คือชั้นเรียนที่ครูสอนเข้าใจง่าย ได้เพิ่มพูนความรู้ภาษาญี่ปุ่น เรียนสบาย และไม่เครียด (ยุพกา พุกขิมา และริชะ อินะงะชิ, 2562)

แผนภาพที่ 4 กิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ (หน่วย: คน)



สำหรับกิจกรรมที่ผู้เรียนคิดว่ามีประโยชน์ พบว่ากิจกรรม 3 อันดับแรกที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือก ได้แก่ 1) การทำการบ้านเพื่อเตรียมบทเรียนล่วงหน้า 2) การฝึกออกเสียง (repeating) ในชั้นเรียน และ 3) การฟังครูบรรยาย จึงกล่าวได้ว่า ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะประเมินว่ากิจกรรมที่ช่วยให้รู้ หรือเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียน หรือได้ฝึกฝนทักษะการออกเสียงโดยมีคนช่วยเหลือ เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ ทั้งนี้การที่การศึกษาบทเรียนด้วยตนเองล่วงหน้าเป็นกิจกรรมที่ถูกผู้เรียนเลือกมากที่สุด สอดคล้องกับความคิดเห็นในหัวข้อ 5.5.1 ที่ผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุดว่า “การเตรียมบทเรียนล่วงหน้าช่วยให้ตัวเองฟังอาจารย์บรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้เข้าใจมากขึ้น”

แผนภาพที่ 5 กิจกรรมที่ผู้เรียนคิดว่ามีประโยชน์ (หน่วย: คน)



ผลการศึกษาข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ กับกิจกรรมที่คิดว่ามีประโยชน์อาจไม่สอดคล้องกันเสมอไป ผู้วิจัยจึงคิดว่าการพิจารณาจัดกิจกรรมเรียนรู้ในรายวิชาใดๆ ก็ตาม ควรพิจารณาความสมดุลของกิจกรรมที่ผู้เรียนจะทั้งรู้สึกสนุก และได้ประโยชน์ เพื่อสร้างพลวัตที่มีตั้งบ้าง ผ่อนคลายบ้างเป็นระยะ

ทั้งนี้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมรายวิชาในแบบบันทึกการเขียนสะท้อนคิดดังต่อไปนี้

(1) ชอบกิจกรรมทั้งสองที่อาจารย์ให้ทำ ทั้งการแบ่งกลุ่มตอบคำถามจาก 予習 ของเพื่อน ทำให้เราได้ discuss กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ได้รู้ในสิ่งที่เราคิดไม่ถึง และชอบเกม 伝言ゲーム ได้สนุกสนานกับเพื่อน ๆ ทั้งได้ความรู้เรื่องการออกเสียงไปด้วย (02F)

(2) รู้สึกชอบที่ให้แบบฝึกการอ่านออกเสียงเป็นนิทานอีสปมากๆ เพราะมันง่ายต่อการฝึกเสียงสูงต่ำและการใส่อารมณ์ลงไปในขณะที่อ่านด้วยค่ะ (03F)

(3) เรื่องที่สนุกคือ การตบมือตามพยางค์ตอนออกเสียงยาว สนุกมากแต่ก็ง่วงเหมือนกัน เพราะสมองกับมือไม่สัมพันธ์กัน บางทีพูดจบแล้วมือยังตบอยู่ (04F)

(4) การตอบคำถามจาก 予習シート จากบทที่แล้วทำให้ได้ทบทวนเนื้อหา และได้รู้ว่าเราเรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นบ้าง (05 F)

(5) ได้ทำกิจกรรมต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนตามหนังสือเรียน จึงทำให้รู้สึกสนุก ไม่รู้สึกเบื่อคาบเรียน กิจกรรมมีความน่าสนใจ ทำให้ได้เรียนรู้ เชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนได้เสมอ (06 M)

(6) ได้เล่นเกม สนุกดีค่ะ และให้ลองเขียนเสียงของ ン และฝึกออกเสียง ที่ชอบที่สุดคือแต่ละกลุ่มมีอาจารย์คอยให้คำปรึกษาและแก้ไขการออกเสียงที่ถูกต้อง (07F)

5.6 ระดับความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้วิจัยสอบถามระดับความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้ที่ผู้สอนบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นในคาบแรก และช่วง 2 สัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบว่าการรับสารผ่านภาษาเป้าหมายจะเป็นอุปสรรคในการทำความเข้าใจเนื้อหาหรือไม่ อย่างไร ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67) ประเมินว่าในการเรียนการสอนช่วง 2 สัปดาห์สุดท้ายตนเองสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ได้ประมาณ 70% ขึ้นไป และผู้เรียนบางส่วนที่ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับ N3 (ร้อยละ 33) ประเมินว่าเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ประมาณ 50-60% ทั้งนี้คาดว่าเนื่องจากเนื้อหาที่เรียนในลำดับสุดท้าย เป็นเรื่องเกี่ยวกับเสียงสระและเสียงพยัญชนะซึ่งมีคำศัพท์เฉพาะจำนวนมาก และ ผู้เรียนที่จำคำศัพท์ไม่ได้ จึงตามเนื้อหาไม่ทัน ดังที่ผู้เรียนให้เหตุผลเพิ่มเติมดังนี้

(1) สำหรับบท บทแรกมีคำศัพท์เฉพาะเยอะมากค่ะ ตอนฟังในห้องถ้าหลุดก็จะหลุดไปยาวๆ เลยค่ะ แล้วหนูรู้สึกว่าจะหลุดไปเยอะมากค่ะ ส่วนบทที่ 2 อาจจะไม่เข้าใจ 100% แต่รู้สึกว่ามันฟังไม่ยาก เข้าใจกว่าบทแรกมากๆ ค่ะ (02F)

(2) พอเป็นศัพท์เฉพาะบางอย่างจะคิดตามไม่ทันค่ะ เลยต้องกลับมาทบทวนอีกหลายครั้งมากกว่าปกติ (04F)

(3) เพราะคำศัพท์เฉพาะเยอะครับ จำศัพท์เฉพาะไม่ได้ เลยเข้าใจยากครับ (09M)

จึงกล่าวได้ว่า การที่ผู้เรียนจะเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ผ่านการฟังภาษาเป้าหมายในระดับใด ยังขึ้นอยู่กับระดับความยากง่ายของเนื้อหาที่เรียน และระดับความสามารถทางภาษาเป้าหมายของผู้เรียนด้วย ดังนั้นจึงยังเป็นโจทย์ที่ท้าทายสำหรับผู้สอนที่จะต้องคิดค้น หรือประยุกต์ใช้แนวทาง วิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มอ่อนสามารถเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ได้ไม่แตกต่างจากผู้เรียนกลุ่มเก่ง กรณีที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาเป้าหมาย

ตารางที่ 4

ระดับความเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้สอนบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่น

ผู้เรียน	ระดับความเข้าใจในเนื้อหา ตอนเรียนในคาบแรก	ระดับความเข้าใจในเนื้อหา ตอนเรียน 2 สัปดาห์สุดท้าย	ระดับ JLPT
01M	90-100%	→ 90-100%	N2
02F	70-80%	↘ 50-60%	N3
03F	50-60%	↗ 90-100%	N3
04F	50-60%	→ 50-60%	N3
05F	70-80%	→ 70-80%	N2
06M	90-100%	↘ 70-80%	N2
07F	70-80%	→ 70-80%	N3

ผู้เรียน	ระดับความเข้าใจในเนื้อหา ตอนเรียนในคาบแรก	ระดับความเข้าใจในเนื้อหา ตอนเรียน 2 สัปดาห์สุดท้าย	ระดับ JLPT
08F	90-100%	→ 90-100%	N2
09M	50-60%	→ 50-60%	N5

(ดูเพิ่มเติมในหมายเหตุ 5)

6. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการทดลองใช้ภาษาเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่าด้านความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอน ผู้เรียนประมาณครึ่งหนึ่งต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก และอีกครึ่งหนึ่งต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่า 70% ของการบรรยายทั้งหมด

ด้านความพึงพอใจต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการจัดการเรียนการสอน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการบรรยายโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในระดับมาก ($\bar{x}=4.44$) โดยผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุดกับหัวข้อ “การสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทย เป็นการเพิ่มปริมาณการฟังภาษาญี่ปุ่น (input)” ($\bar{x}=4.89$) “การที่อาจารย์ชาวไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก ช่วยฝึกทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น” ($\bar{x}=4.78$) “ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน (นอกเหนือจากคำศัพท์เฉพาะด้าน) เข้าใจง่าย” ($\bar{x}=4.56$) และ “ท่านได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน” ($\bar{x}=4.56$) ในทางกลับกัน ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่รู้สึกละเลย หรือเป็นภาระที่ต้องฟังภาษาญี่ปุ่นโดยผู้สอนชาวไทย

ทั้งนี้สิ่งที่ผู้เรียนคิดว่าได้เรียนรู้มากที่สุดลำดับแรกจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนได้แก่ “คำศัพท์” (ร้อยละ 100) ลำดับที่สองได้แก่ “การออกเสียง” (ร้อยละ 89) และลำดับที่สามได้แก่ “ภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์” (ร้อยละ 78) สำหรับ “ไวยากรณ์” มีผู้เลือกเพียง 3 คน ทั้งนี้คาดว่า เป็นเพราะขณะรับสารผู้เรียนจะมุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจความหมายของข้อความ (Message) มากกว่าการสังเกตรูปไวยากรณ์ (Form)

สำหรับระดับความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้อาจารย์ส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองเข้าใจเนื้อหาบทเรียนมากกว่า 70% ขึ้นไป โดยคาดว่าปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นความเข้าใจของผู้เรียนคือ การกำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองล่วงหน้า อย่างไรก็ตามยังมีผู้เรียนกลุ่มอ่อนจำนวนหนึ่งที่ประเมินว่าเข้าใจบทเรียนประมาณ 50-60% จึงยังเป็นโจทย์ที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป อย่างไรก็ตามหากพิจารณาผลประเมินความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักที่คะแนนเฉลี่ย 4.44 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่าถึงแม้จะมีบางคน

ที่เข้าใจเนื้อหาที่ผู้สอนบรรยายในระดับไม่สูงนัก แต่โดยรวมผู้เรียนพึงพอใจกับการได้รับสารเป็นภาษาญี่ปุ่น

ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของยูพกา ฟูกูชิม่า (2562) จึงกล่าวได้ว่าการที่ผู้สอนชาวไทยจัดการเรียนการสอนโดยบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งวิชาที่เน้นทักษะ และวิชาที่เน้นทฤษฎี เป็นรูปแบบที่ควรทำ โดยเฉพาะในชั้นปีสูงที่ผู้เรียนมีความคาดหวังดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าผู้สอนชาวไทยโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดีหากประยุกต์ใช้แนวคิด และวิธีการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกระทำโดยเฉพาะการประยุกต์ใช้แนวคิดการกลับทางห้องเรียน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาเป้าหมายในรายวิชานี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่แตกต่างจากการศึกษาของยูพกา ฟูกูชิม่า (2562) สองข้อ ได้แก่ (1) ผู้เรียนกลุ่มประชากรในงานวิจัยนี้ไม่มีประสบการณ์การศึกษาในประเทศญี่ปุ่น จึงไม่คุ้นชินกับการจัดการเรียนภาษาญี่ปุ่นผ่านภาษาเป้าหมายทำให้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาที่ผู้สอนสื่อได้ทันทั่วทั้งที่ จากการบอกเล่าของผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนมักจะติดอยู่กับการแปลสารที่ได้ยินเป็นภาษาไทยก่อน แล้วค่อยคิดคำตอบ การถาม-ตอบบางครั้งจึงใช้เวลา (2) เนื้อหาสาระของรายวิชาการออกเสียงประกอบด้วยคำศัพท์เฉพาะทางเป็นจำนวนมาก ซึ่งถึงแม้จะมีคำแปลภาษาไทยก็ยังไม่สามารถเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับเสียงสระและเสียงพยัญชนะในบทที่ 1 ที่ต้องรู้จักและเข้าใจอวัยวะในการออกเสียง ฐานกรณ์ และวิธีการออกเสียง ในกรณีนี้นอกเหนือจากการบรรยาย จำเป็นต้องใช้สื่ออื่น ๆ เช่นภาพประกอบ วิดีโอ การสาธิตเพิ่มเติม และหากจำเป็นก็ควรสรุปเป็นภาษาไทยเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนอีกครั้ง

7. ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์ และการต่อยอดงานวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนพึงพอใจ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย รวมทั้งได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่ผู้สอนชาวไทยใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ และต่อยอดงานวิจัยดังต่อไปนี้

7.1 ผู้สอนชาวไทยโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ควรพิจารณาจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในรายวิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้น หรือค่อย ๆ เพิ่มปริมาณการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายให้ถึงประมาณครึ่งหนึ่งของภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามผลการศึกษาของยูพกา ฟูกูชิม่า และริกะ อินะงะชิ (2562) โดยงานวิจัยดังกล่าวยังพบอีกว่าผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66) เชื่อว่าอาจารย์ชาวไทยสามารถเป็นต้นแบบในการใช้ภาษาได้ สอดคล้องกับที่ Medgyes (1992) ระบุว่าหนึ่งในข้อดีของครูชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา คือความสามารถเป็นต้นแบบในฐานะผู้ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจึงควรปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือความเชื่อที่

เป็นปัจจัยขัดขวางการจัดการเรียนการสอนโดยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่น เช่น ความเชื่อที่ว่า ความถูกต้องทางภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้สึกกังวล หรือความรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่า (Loahaburanakit Katagiri et al., 2010) จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักตลอดหลายปีที่ผ่านมา ผู้เขียนเชื่อว่าผู้สอนชาวไทยในระดับอุดมศึกษาที่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ศึกษาในประเทศญี่ปุ่นระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอกและคุ้นชินกับการสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่น สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเพิ่มปริมาณการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นอย่างเหมาะสมได้ ในทัศนะของผู้เขียนสิ่งสำคัญคือ “การเปลี่ยนความคิด และลงมือทำ” กล่าวคือ ก่อนอื่นผู้สอนควรเปิดใจ เปลี่ยนทัศนคติที่ว่าสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นกับผู้เรียนที่เป็นคนไทยเหมือนกันเป็นเรื่องแปลก และลองพิจารณารูปแบบการเรียนการสอนที่จะเอื้อให้สามารถจัดกระทำได้สำเร็จ โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักดังต่อไปนี้ (1) ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นกันเองและผ่อนคลาย เพื่อลดความตึงเครียดของผู้เรียนขณะที่ต้องใช้สมาธิ และจดจ่อกับเนื้อหาที่ผู้สอนบรรยาย เช่น การทำกิจกรรมอุ่นเครื่องต้นชั่วโมงหรือการถามตอบสารทุกข์สุกดิบระหว่างผู้สอนและผู้เรียนซึ่งควรเป็นเรื่องที่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นอย่างง่าย ๆ ได้ (2) การทดลองจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้ภาษาเป้าหมาย จำเป็นต้องประยุกต์ใช้แนวคิด และวิธีสอนที่จะช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ โดยงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้แนวทางของการกลับทางห้องเรียนซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนขณะฟังผ่านภาษาเป้าหมาย เนื่องจากผู้เรียนได้ศึกษา ทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยตนเองมาก่อนรอบหนึ่ง (3) ผู้สอนควรมีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนเป็นระยะ โดยอาจให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนคิดการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนไม่เข้าใจ หรือประสบปัญหาอะไรในการเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นได้มากกว่าการรับสารด้วยภาษาไทย เพื่อพิจารณาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลต่อไป ทั้งนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนบนการยอมรับ และสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรมีการสำรวจความพร้อมของผู้เรียนก่อนเสมอ

7.2 การทดลองจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาเป้าหมายในงานวิจัยนี้ เป็นการจัดกระทำครั้งแรก และจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่มีน้อยยังเป็นจุดอ่อนของการศึกษาในครั้งนี้ การจะพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนให้ดีขึ้นยังจำเป็นต้องทำการวิจัยซ้ำ กับกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาารูปแบบ วิธีการเรียนการสอนที่จะช่วยกระตุ้นระดับความเข้าใจของผู้เรียนกลุ่มอ่อนให้มากขึ้น รวมถึงการเรียนรู้เนื้อหาที่มีคำศัพท์เฉพาะทางจำนวนมากเช่น วิชาการออกเสียง ผู้สอนจำเป็นต้องประยุกต์ใช้สื่อการสอน เช่นภาพ คลิปวิดีโอ หรือบัตรคำ และกิจกรรมกลุ่มมาช่วยเสริมมากขึ้น

7.3 นอกจากรายวิชาชั้นปีสูง ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาเป้าหมายในชั้นปีต่ำ (ชั้นปี 1-2) และในรายวิชาอื่น เช่นวิชาไวยากรณ์ หรือการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยให้ผู้เรียนคุ้นชินกับการฟัง-พูด คิด เป็นภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ยังพบว่าเป็นปัญหาของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น (Tanasamsanee et al., 2005; Boonserm, 2016; Kaewkritisadang, 2017; กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คະตะกิริ, 2560)

7.4 งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดการกลับทางห้องเรียนช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีสมมติฐานว่าการกลับทางห้องเรียนน่าจะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้สอนชาวไทยสามารถใช้ภาษาเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช ได้สรุปข้อดีของการกลับทางห้องเรียนจากหนังสือ “Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day” ซึ่งมีการยกตัวอย่างวิชาภาษาสเปนที่มีครูเอาวิธีนี้ไปใช้ โดยที่ตลอดเวลาในห้องเรียนใช้ภาษาสเปนทั้งหมดเพื่อฝึกสนทนา อ่านและเขียน (วิจารณ์ พานิช, 2556, น. 37) ดังนั้นโจทย์วิจัยต่อไปคือการทดลองกลับทางห้องเรียนเพื่อดูประสิทธิผลของการใช้ภาษาเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง/References

- กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คະตะกิริ. (2560). ระดับความสามารถการพูดและแนวโน้มการใช้รูปภาษาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกชาวไทยในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารอักษรศาสตร์*, 46(1), 171-207.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2539). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1). 64-70.
- ยุพกา พุกุชิม่า. (2555). ความเชื่อและกลยุทธการเรียนรู้การออกเสียงของนิสิตเอกภาษาญี่ปุ่นชาวไทย. *เอกสารหลังการประชุมระดับชาติเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย ครั้งที่ 5*, 83-100.
- ยุพกา พุกุชิม่า. (2561). *การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุพกา พุกุชิม่า. (2562). ทักษะคิดของผู้เรียนต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยในรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นชั้นสูง. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 9(1), 25-48.
- ยุพกา พุกุชิม่า, และริกะ อินะงะชิ. (2562). ความเชื่อ และความคาดหวังของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยต่อชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่น ครูภาษาญี่ปุ่น และบทบาทของผู้สอน. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 9(2), 1-25.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สมพร โกมารทัต. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาที่สอง ระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น* (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2555). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมภฎายุทธ ชูศรี. (2012). การใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายโดยผู้สอนชาวไทย กรณีศึกษาการสอนวิชาเนื้อหาระดับกลางสูง ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารเจแปนฟาวน์เดชั่นกรุงเทพฯ*, 9, 139-144.
- Boonserm, S. (2012). Japanese language learners' perception toward "Classroom Activities" In case of Thailand university students: In Perspective of "Preference" "Enjoyment" and "Effectiveness". *Japanese Language Education Methods*, 19(2), 44-45. (In Japanese)
- Boonserm, S. (2016). Kootoo kyooiku bijinesu nihongo senkoo karikyuramu kaizen no ichikoosatsu: Tai shiritsu daigaku Dhurakij Pundit daigaku no jirei. *Proceedings of BALI International Conference on Japanese Language Education*. (In Japanese)

- Crouse, D. (2012). Going For 90% Plus: How to Stay in the Target Language. *The Language Educator*, 22-27. Retrieved from https://www.actfl.org/sites/default/files/pdfs/TLEpdf/TLE_Oct12_Article.pdf
- Ishino, M. (2016). Meta utilization of discourse markers in a foreign language classroom: a classroom discourse analysis of English medium instruction. *The Japanese Journal of Language in Society*, 19(1), 166-173. (In Japanese)
- Jin, E. S. (2006). Nihon kokunai no hibogowasha nihongo kyooshi ni taisuru gakushuusha no henyoo: Waseda daigaku no shokyuu jissen o tooshite. *Kooza Nihongo Kyooiku*, 42, 60-81. (In Japanese)
- Kaewkritsadang, P. (2017). Can-Do statements based Japanese language education: study for application to create new curriculum and Japanese language textbooks for undergraduate students in Thailand. *Journal for Japanese studies*, 7, 111-128. (In Japanese)
- Kongjit, S., & Yoshida, N. (2012). Team teaching ni okeru neetibu kyooshi to non-neetibu kyooshi no yakuwari buntan: Chiangmai daigaku shokyuu nihongo kurasu no taijin gakushuusha no kitai. *Japanese Language Education Bulletin Japan Foundation Bangkok*, 9, 129-138. (In Japanese)
- Kubota, Y. (2005). Surveying non-native Japanese teachers' beliefs: analysis focusing on beliefs about instructional contents and instructional method. *Selected research papers in applied language studies*, 7, 163-176. (In Japanese)
- Laohaburanakit Katagiri K., Iketani K., Katagiri J., & Nakayama E. (2010). Experiences and Hon'ne of Thai teachers on collaboration with Japanese teachers in Japanese language education: With a Special Reference to the 'Accuracy-Focus' Views of Teaching". *The Report of Osaka University Forum 2009: 21st Century Perspective of Japanese Language and Culture Education in Southeast Asia*, 40-46. (In Japanese)
- Lee, Y. (2016). Japanese-Korean code-switching in the context of Korean language education and applying the concept of code-switching in second language teaching methodology. *Integrated Sciences for Global Society Studies*, 4, 31-50. (In Japanese)
- Macoro, E. (2001). Analysis student teachers' codeswitching in foreign language classrooms: theories and decision making. *The Modern Language Journal*, 85, 531-548.
- Medgyes, P. (1992). Native or non-native: who's worth more?. *ELT Journal*, 46(4), 340-349.

- Nakayama, E., Kadowaki, K., & Takahashi, M. (2015). Nihongo hibogowasha kyooshi to bogowasha kyooshi ni yoru kyooshikan kyoodoo no jittai choosa hookoku: Tai no kookoo ni okeru kyoodoo kankyoo to kyoodoo naiyoo. *Research bulletin of Iwaki Meisei University. College of Humanities, 28*, 19-34. (In Japanese)
- Siriphonphaiboon, Y. (2008). The effectiveness of self-monitoring on Japanese accent learning: an analysis of questionnaire to Thai L1 learners of Japanese. *Journal of The Phonetic Society of Japan, 12*(2), 17-29. (In Japanese)
- Takahashi, M. (2015). View of Japanese-language education in Japan by non-native teachers: Proposal for diversification of language teachers in multicultural symbiotic societies. *Journal for the Study of Japanese Language Education Practice, 2*, 104-113.
- Tanasamsanee, M., Kosaka, C., Toyama, J., Nakai, M., & Fukuzawa, S. (2005). Bijinesu de tsukau nihongo o kangaeru: Kigyoo to kyooikugenba no shiten kara. *Japanese Language Education Bulletin Japan Foundation Bangkok, 2*, 207-222. (In Japanese)
- Turnbull, M., & Arnett, K. (2002). Teachers' use of the target and first language in second and foreign language classrooms. *Annual Review of Applied Linguistics, 22*, 204-218.
- Yokota, T. (2013). A Survey of foreign students' view towards non-native Japanese language teachers in Japan. *2013 CAJLE Annual Conference Proceedings*, 322-331. (In Japanese)
- Yokota, T. (2017). The effective training for Non-native Japanese language teachers in Japan. *Bulletin of Hokuriku University, 43*, 75-86. (In Japanese)
- Yoshida, K., & Shibasaki, R. (2007). Toward the co-working models of foreign language teaching by native and local teachers: methods possible in Mongolia, contrasts with teaching in Thailand and etc. *Japanese Education in Asia: Proceedings of 1st anniversary seminar of Master of Arts Program in Japanese as a Foreign Language*, 89-120. (In Japanese)